

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 152g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a art. 415 alin. (2¹) din Codul de
procedură penală al Republicii Moldova

(audierea martorilor acuzării în instanța de apel)

CHIȘINĂU

15 decembrie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 28 noiembrie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 15 decembrie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 415 alineatul (2¹) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, ridicată de către avocatul Vitalie Țaulean, în dosarul nr.1a-323/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională, la 28 noiembrie 2017, de către judecătorii Colegiului Penal din cadrul Curții de Apel Chișinău (Svetlana Balmuș, Xenofon Ulianovschi și Sergiu Furdui), în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, din 26 decembrie 2016, Vitalie Țaulean a fost achitat de învinuirea adusă privind săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.287 alin. (1) din Codul penal din motivul că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

4. Sentința instanței de judecată a fost atacată de către procuror la Curtea de Apel Chișinău, care a solicitat casarea acesteia.

5. În cadrul ședinței de judecată din 10 noiembrie 2017, inculpatul Vitalie Țaulean a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 415 alin.(2/1) din Codul de procedură penală.

6. Prin încheierea instanței din aceeași dată, s-a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate, suspendarea procesului și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 (republicat M.O., 2013, nr.248-251, art.699) sunt următoarele:

Articolul 415 Decizia instanței de apel

„[...]”

(2¹) Judecând apelul declarat împotriva sentinței de achitare, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare fără audierea învinutului prezent, precum și a martorilor acuzării solicitați de părți. Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care declarațiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul a invocat că norma contestată facilitează condamnarea persoanelor achitate legal, prin

obligarea instanței de apel, în mod necondiționat, să dispună rejudecarea cauzelor penale în lipsa unor temeiuri legale de drept și de fapt.

10. La fel, autorul excepției de neconstituționalitate susține că prin audierea martorilor acuzării instanța de apel este obligată să dea apreciere probelor din dosar înainte de începerea examinării cauzei penale, ceea ce încalcă principiul prezumției nevinovăției.

11. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin articolelor 16 alineatul (2), 20 alineatul (1) și 21 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Vitalie Țaulean, în dosarul nr.1a-323/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

15. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost învestită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

16. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 415 alineatul (2¹) din Codul de procedură penală, potrivit căroră:

„Judecând apelul declarat împotriva sentinței de achitare, instanța de apel nu este în drept să pronunțe o hotărâre de condamnare fără audierea învinutului prezent, precum și a martorilor acuzării solicitați de părți. Martorii acuzării se audiază din nou în cazul în care declarațiile lor constituie o mărturie acuzatorie, susceptibilă să întemeieze într-un mod substanțial condamnarea inculpatului”

17. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile legale contestate încalcă articolele 16 alin. (2), 20 alin. (1) și 21 din Constituție.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că autorul acesteia susține în esență că prevederile contestate obligă instanța de apel să dispună rejudecarea cauzelor penale în lipsa unor temeiuri legale de drept și de fapt.

19. În acest sens, Curtea reține că, potrivit prevederilor Codului de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și

temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel (art.414 alin. (1)).

20. Curtea menționează că apelul constituie o continuare a judecării fondului cauzei, în acest sens legea prevede posibilitatea instanței de a da o nouă apreciere probelor administrate la judecarea în prima instanță (art. 414 alin. (4) CPP).

21. Curtea menționează că, potrivit principiilor procesului penal, concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate se interpretează în favoarea bănuțului, învinuitului, inculpatului.

22. De altfel, în cauza *Botten v. Norvegia*, Curtea Europeană a statuat că modul de aplicare a garanțiilor unui proces echitabil în cadrul procedurilor în fața curților de apel **depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor în cauză**, urmând să se țină cont de totalitatea procedurilor și a rolului curții de apel în ordinea juridică internă (hotărârea din 19 februarie 1996, § 39).

23. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a statuat că atunci când o instanță de recurs este competentă să analizeze atât situația de fapt, cât și chestiunile de drept și să studieze în ansamblu problema vinovăției, ea nu poate, din motive ce țin de echitatea procedurii, să tranșeze asupra chestiunilor respective fără o apreciere nemijlocită a declarațiilor persoanei care susține că nu a comis actul considerat ca infracțiune (a se vedea *Ekbatani v. Suedia*, hotărârea din 26 mai 1988, §32, *Popovici v. Republica Moldova*, hotărârea din 27 noiembrie 2007, §68).

24. Mai mult, în cauza *Dan v. Republica Moldova*, Curtea Europeană a stabilit că instanțele de apel, responsabile să decidă asupra vinovăției sau nevinovăției unui acuzat, trebuie, în principiu, să poată audia martorii în persoană și să evalueze credibilitatea acestora. Evaluarea încrederii față de un martor este o sarcină complexă, care, de obicei, nu poate fi realizată printr-o simplă lectură a declarațiilor (hotărârea din 5 iulie 2011, §33).

25. Ținând cont de cele menționate supra și având în vedere lipsa unor argumente concludente care ar susține neconstituționalitatea prevederilor contestate, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit.d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 415 alineatul (2¹) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, ridicată de către avocatul Vitalie Țaulean, în dosarul nr.1a-323/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

Chișinău, 15 decembrie 2017
DCC nr. 118
Dosarul nr. 152g/2017